

PAPER DETAILS

TITLE: Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Planlamasi ve Yönetim Yaklasimlari

AUTHORS: Hüseyin ÇAKIR,Göknur TABAN,Murat TASER

PAGES: 107-122

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2331677>

Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Planlaması ve Yönetim Yaklaşımları

Hüseyin ÇAKIR¹, Gökür TABAN² ve Murat TAŞER³

Öz

Dünya ve Türkiye gündemine 2019 yılı sonu itibarıyla giren Covid-19 salgınının etkisi halen devam etmektedir. Salgının kontrol altına alınması ve günlük hayata ilişkin asgari yaşam şartlarının sağlanması, ülkelerin gündemlerini meşgul etmektedir. Söz konusu salgın başta ekonomi olmak üzere, sosyal hayat ve eğitim alanlarında etkisini göstermiştir. Eğitim alanında yaşanan problemlerin üstesinden gelebilmek için ülkeler bazında farklı politikalar uygulanmış, uzaktan eğitim planlamaları yapılmıştır. Bu çalışma, gelişmiş ülkelerin salgın sürecindeki eğitim uygulamalarını, uzaktan eğitim planlanması ve yönetim yaklaşımları temelinde ele almaktadır. Çalışmaya kaynaklık edecek örneklem büyük olduğu için gelişmiş ülkelere beş tanesi (Almanya, Belçika, Fransa, İngiltere, Kanada) seçilerek sınırlar belirlenmiştir. Çalışmaya ait veriler kaynak tarama (Alan Araştırması) yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırma sürecinde istenen bilgilere ulaşmak için ikincil veri kaynakları (istatistikler, kitaplar, raporlar, makale, gazete, belge, tutanak) kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Pandemi, Uzaktan Eğitim, E-öğrenme, Hibrit Eğitim

Distance Education Planning and Management Approaches in the Covid-19 Pandemic Process

Abstract

The impact of the Covid-19 epidemic, which entered the world and Türkiye at the end of 2019, continues. Controlling the epidemic and ensuring minimum living conditions for daily life occupy the agenda of countries. The epidemic influenced the economy, social life, and education. To solve these problems experienced in the field of education, different policies have been applied based on countries, and distance education plans have been made. This study deals with the educational practices of developed countries during the epidemic process, based on distance education planning and management approaches. Since the sample to the source of the study is large, and we selected five developed countries like Germany, Belgium, France, England, and Canada). We used the literature review method to obtain the study's data (Field Research). As secondary data sources (statistics, books, reports, articles, newspapers, documents, and minutes) we used to reach the desired information during the research process.

Key Words: Covid-19, Pandemic, Distance Education, E-learning, Hybrid Education

Atıf İçin / Please Cite As:

Çakır, H., Taban, G. ve Taşer, M. (2023). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim planlaması ve yönetim yaklaşımları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 107-122. doi:10.33206/mjss.1093160

Geliş Tarihi / Received Date: 25.03.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date: 27.10.2022

¹ Doç. Dr. - Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, hcakir@gazi.edu.tr

 ORCID: 0000-0001-9424-2323

² Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, gtaban2000@gmail.com

 ORCID: 0000-0001-6054-4964

³ Dr. - Pamukkale Üniversitesi Sağlık Araştırma Uygulama Merkezi, mtaser@pau.edu.tr

 ORCID: 0000-0001-6871-4171

Giriş

Çin'in, Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde kaynağı bilinmeyen, gizemli bir solunum yolu rahatsızlığının ortaya çıktığını 31 Aralık 2019'da Dünya Sağlık Örgütü'ne bildirmesiyle yeni Koronavirüs Hastalığı (Covid-19) dünyaya duyurulmuştur. Covid-19 Pandemisinin başlaması ile birlikte dünya genelinde yayılmanın önlenmesi için en fazla tercih edilen önlemlerden biri de ülke seviyesinde tüm okulların kapatılması olmuştur. Çocukların ve gençlerin Covid-19'dan en az etkilenen grup olduğu bilinmesine rağmen taşıyıcı olmaları durumunda virüsü aile bireylerine, özellikle de yaşlı kişilere bulaştırma riskinden dolayı dünya genelinde birçok ülkede tüm okulların kapatılma kararı uygulanmıştır (Ak, Şahin, Çiçekler ve Ertürk, 2020, s. 895). UNESCO'nun 16.02.2020 tarihi itibarıyla tuttuğu kayıtlara göre en yüksek kapanma oranı 01 Nisan 2020 tarihinde görülmüştür. Küresel olarak bakıldığında (Şekil 1) 172 ülkede okulların ülke genelinde kapalı olduğu görülmektedir.

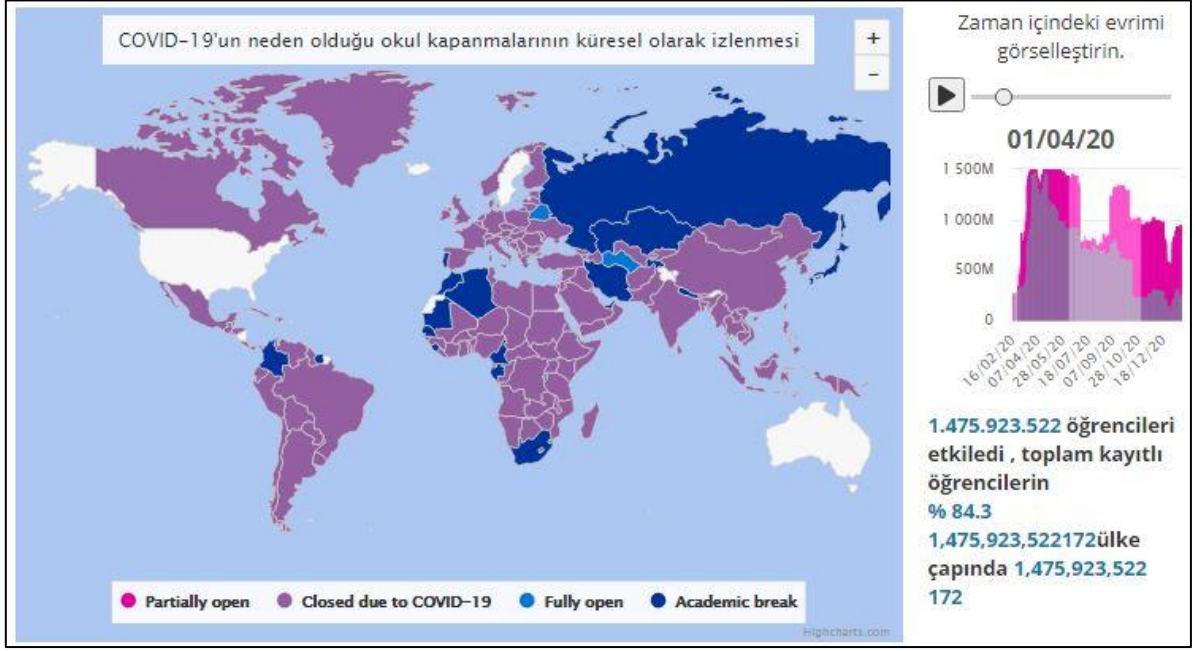
Hayatın her alanını etkileyen Covid-19, özellikle eğitime yönelik bakış açısını da yeniden değerlendirmeyi gerektiren sonuçlar doğurmuştur. Tüm dünyada bu süreçte eğitim alanında yeni stratejiler geliştirilmiş, dijital çözümler kullanıma sunulmuştur. Küresel salgının artış hızının paralelinde dünyada okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar tüm düzeylerde yüz yüze eğitimler yerini uzaktan eğitime bırakmıştır. Birçok ülkede okullar uzaktan eğitim sistemlerini hızlı bir şekilde hayata geçirmek zorunda kalmışlardır.

Dünyada özellikle gelişmiş ülkelerde, yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime yapılan hızlı geçiş süreci Türkiye'de de yaşanmıştır. İlk ve orta dereceli okullar ile üniversitelerde ilk vakanın görülmesinin (11 Mart 2020) hemen ardından 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla eğitime ara verilmiştir. Yüz yüze eğitime verilen 1 haftalık aranın ardından 23 Mart 2020 tarihinden itibaren ilköğretim, ortaokul ve lise öğrencileri için TRT-EBA TV ile Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden "uzaktan eğitim" dersleri başlamıştır. Ayrıca eba.gov.tr üzerinden öğrencilerin ders konularını takip edebilecekleri içerikler, videolar, etkinlikler, sınavlar vb. paylaşımlar ile eğitimin sürdürülmesi sağlanmıştır. Mayıs 2020 tarihi itibarıyla de Eğitim Bilişim Ağı (eba.gov.tr) üzerinden canlı ders uygulaması ile çevrimiçi (online) ders sunumları gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Pandemi Öncesi Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim yaklaşımı, gerçek anlamda ilk kez on dokuzuncu yüzyılda kullanılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Birleşik Krallık'ta bazı kuruluşlar, yazışmalı öğretim gereci kullanarak öğretim yapmışlardır. Yirminci yüzyıla gelindiğinde Avustralya'daki Queensland Üniversitesi ile New England Üniversitesi başta olmak üzere birkaç büyük üniversitede yazışmalı öğretim gereci kullanılarak uzaktan eğitim hizmeti verilmeye başlanmıştır. Fakat yirminci yüzyılın ortalarına kadar uzaktan eğitimde fazla bir gelişme olmamıştır (Özer, 1990, s. 570). Uzaktan eğitimin gelişimi, radyo ve televizyonun kullanılmaya başlanmasıyla hız kazanmıştır (Kahraman, 2020, s. 48). Ancak uzaktan eğitimin yaygınlaşması ve gelişmesi için bir dönüm noktasından bahsetmek gerekirse bu internetin ve bilgisayar ağlarının yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmasıdır. Televizyon, bilgisayar, internet ve diğer bilişim sistemleri küresel alanda tüm ülkelerde kullanılan sistemler olarak yerini almıştır. Böylelikle posta yoluyla başlayan uzaktan eğitim farklı boyutlara taşınmıştır (Kırık, 2014, s. 80-81).

İnternetin hayatımızda yoğun bir şekilde yer almaya başlamasıyla dünyada olduğu gibi Türkiye'de de uzaktan eğitim yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Birçok üniversitede lisans ve lisansüstü düzeylerde uzaktan eğitim programları açılmıştır. 1996 yılından sonra internet ve web teknolojilerindeki gelişmelerle uzaktan eğitim kademeli olarak bilişim tabanlı sistemlerle gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Şekil 1. Covid-19 Nedenli Okul Kapanmalarının Küresel Olarak İzlenmesi (UNESCO, 2020)

Araştırmanın Amacı

Çalışmada, Covid-19 salgın sürecinde gelişmiş ülkelerin uzaktan eğitime ilişkin planlama ve yönetim yaklaşımları incelenmiştir. Bu sayede benzer bir Pandemi veya kriz anında, Türkiye’de ve dünya genelinde, eğitim ve öğretim hayatının sürdürülebilirliğinin sağlanması adına alınması gereken önlemlerin ve hayata geçirilmesi gereken tedbirlerin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu genel amaca ulaşabilmek için ise aşağıda belirlenen alt problemlere cevap aranmıştır:

- Covid-19 Pandemisinin, çalışmaya konu ülkelerdeki 2019/2020 öğretim yılına etkileri ve buna karşılık alınan önlemler nelerdir? Okullarda enfeksiyon görülme durumunda uygulanan senaryolar nelerdir?
- Ülkelerin 2020/2021 öğretim yılında uyguladıkları eğitim modelleri (yüz yüze/hibrit/uzaktan) nelerdir?
- Ülkelerin uzaktan eğitimde kullanılmak üzere ekipman desteği sunmaya yönelik destek ve hibe programları nelerdir?
- Ülkelerin uzaktan eğitimde kullandıkları dijital uygulamalar ve platformlar arasında gözlemlenen farklılıklar nelerdir?
- Ülkelerde uygulanan uzaktan veya karma eğitim zaman çizelgesi ve ders süreleri nasıl planlanmıştır?

Sınırlılıklar

Araştırma sürecinin sınırlılıkları şunlardır:

- Araştırma, Almanya, Belçika, Fransa, İngiltere ve Kanada ülkeleri ile sınırlıdır.
- Okul yönetimlerinin özerk uygulama kararları (ülkelerin ulusal kararlarının rehberliğinde) söz konusu olduğundan bilgiler ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.
- Araştırma kapsamında elde edilen bilgiler, enfeksiyon oranlarında ki değişimlere bağlı olarak çalışma süresince değişkenlik göstermiştir.

Yöntem

Çalışmanın örneklem grubu belirlenirken İnsani Gelişme Göstergesi’ ne (Human Development Index) göre gelişmiş ülke kriterlerine uyan ülkelere Almanya, Belçika, Fransa, İngiltere ve Kanada ülkelerinin seçilmesine karar verilmiştir. Ülkelerin seçimine benzer ekonomik ölçütlere sahip olmaları, eğitim ve yaşam düzeyi standartlarının paralel olması etki etmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. İzinli araştırmalar üzerinden çalışma gerçekleştirildiği için etik kurul kararı gerektirmemektedir. Doküman incelemesi; yazılı, basılı, elektronik materyaller gibi tüm belgelerin incelenmesi, yorumlanması ve değerlendirilmesi için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Corbin ve Strauss, 2014, s. 52).

Bu yöntem özellikle doğrudan görüşme ve gözlem yapma imkânı kısıtlı olan durumlarda daha sık kullanılmaktadır. Yöntemde araştırılması planlanan konular hakkında elde edilen tüm yazılı materyaller analiz edilir. Varsa sayısal verilerle araştırma desteklenerek, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilmeye çalışılır. Özellikle örneklem büyüklüğü, zamana yayılarak inceleme ve nitelik bakımından faydalı bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 115).

Veri Toplama Araçları

Çalışmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için kullanılan veriler kaynak tarama yöntemi ile elde edilmiştir. Verilerin toplanma sürecinde, araştırma örneklemi oluşturan ülkelere ait ilgili mevzuat, genelge ve kılavuzlar incelenmiştir. Bu kaynaklara ülke/bölgelerin resmi kurumlarına ait web sayfalarından ulaşılmıştır. Almanya için Berlin Eğitim Gençlik ve Aile Bakanlığı web sitesinden (<https://www.berlin.de/sen/bjf/>), Belçika için Wallonie - Brüksel Federasyonu Eğitim Portalı web sitesinden (<http://www.enseignement.be/>), Fransa hükümetinin Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı web sitesinden (<https://www.education.gouv.fr/>), İngiltere için Birleşik Krallık hükümetinin eğitim bakanlığı web sitesinden (<https://www.gov.uk/government/organisations/departement-for-education>), Kanada için Ontario Eğitim Bakanlığı web sitesinden (<https://www.ontario.ca/page/education-and-training>) derlenen bilgiler sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Covid-19 Pandemi sürecinde gelişmiş ülkelerin eğitim uygulamaları çerçevesinde uzaktan eğitim planlanması ve yönetim yaklaşımları ile ilgili incelenen eğitim çalışmaları içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinin amacı; metni düzenlemek, metinden anlamlı kategoriler oluşturmak, kategorileri karşılaştırmak, kategoriler arasında bağlantı kurmak ve teorik sonuçlar çıkarmaktır (Cohen, Manion ve Morrison, 2017, s. 476). İçerik analizi, birbirlerine benzer verileri belirli kavramlar ve temalar kullanarak belirli kategorilerde bir araya getiren ve okuyucunun anlayacağı biçime dönüştüren yöntemlerdir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2000, s. 472).

Çalışmada Covid-19 pandemisinin gelişmiş ülkelerde meydana getirdiği eğitim politikalarındaki değişiklikler, özellikle uzaktan eğitime yönelik oluşturulan çözümler ülkelerin resmi kaynaklarından incelenmiştir. Yapılan çalışmalar karşılaştırılmış, artı ve eksi yönleri değerlendirilmiştir. Bu şekilde bundan sonra gelişecek benzer salgın durumlarında alınması gereken önlemler, oluşturulması gereken politikalar, kamuoyunun algısının şekillendirilmesi ve bu yönde yapılacak ileri araştırmalara zemin oluşturulması hedeflenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmada ele alınan alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular sunulmuş ve bulgulara dayanarak yorumlar yapılmıştır.

Pandeminin İlgili Ülkelerdeki 2019/2020 Öğretim Yılına Etkileri ve Alınan Önlemler

Mart 2020 itibarıyla Covid-19 salgınıyla karşılaşan ülkeler acil eylem planları uygulamak zorunda kalmışlardır (Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie, 2020a; Fédération Wallonie-Bruxelles, 2020a; Ministre de L'éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports, 2021a; Department for Education, 2020; Ministry of Education, 2020). Araştırmanın birinci alt probleminde bu planlamalar kapsamında 2019-2020 eğitim-öğretim yılının geri kalan takviminde hayata geçirilen uygulamalar ülke başlıklarında incelenmiştir. Ülkelerde Covid-19 vakalarının görülmesini takiben salgın yayılımının önlenmesi amacıyla okullarda eğitime ara verilmesi söz konusu olmuştur. Ülkelerde eyaletler bazında bir iki günlük farklar olsa da genel olarak Mart ayı içerisinde eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitim süreci başlamıştır. Tablo 1'de ülkelerin uzaktan eğitime geçiş tarihleri verilmiştir.

Tablo 1. Okulların Uzaktan Eğitime Geçiş Başlangıç ve Bitiş Tarihleri

	<i>Almanya</i>	<i>Belçika</i>	<i>Fransa</i>	<i>İngiltere</i>	<i>Kanada</i>
Okulların uzaktan eğitime geçiş başlangıç ve bitiş tarihleri	1 Mart 2020 13 Nisan 2020	13 Mart 2020 3 Nisan 2020	16 Mart 2020 11 Mayıs 2020	20 Mart 2020 1 Haziran 2020	12 Mart 2020 6 Nisan 2020

Eğitime verilen beklenmedik bu ara ülkeleri hazırlıksız yakalamıştır. Bu nedenle 2019-2020 eğitim-öğretim yılı hedefleri eğitim anlamında aksamaya uğramıştır. Evde kalmak zorunda kalan öğrencilere uzaktan eğitimin nasıl sağlanacağı konusunda bölgeler ve okullar arasında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu hızlı kapanma sürecinde okullar öğrencilerle iletişim ve etkileşim için var olan sistemleri kullanmak yoluna gitmişlerdir. Tablo 2’de uzaktan eğitim süreci başında kullanılan platformlar ve uygulamalar verilmektedir.

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Süreci Başında Kullanılan Platformlar ve Uygulamalar

	<i>Almanya</i>	<i>Belçika</i>	<i>Fransa</i>	<i>İngiltere</i>	<i>Kanada</i>
Uzaktan eğitim süreci başında kullanılan platformlar ve uygulamalar	E-posta uygulamaları Çevrimiçi görüşme uygulamaları	E-posta Zoom Meeting ve Google Classroom gibi sanal platformlar	"Sınıfım Evde (Ma classe à la maison)" uygulaması EcoleDirecte, Pronote, One uygulamaları	Çevrimiçi görüşme uygulamaları, BBC ders içerikleri	Telefon E-posta uygulamaları, Çevrimiçi görüşme uygulamaları

Okul öğrenci iletişiminin aniden dijital ortama taşınması beraberinde bir takım sorunlar meydana getirmiştir. Aynı anda binlerce öğrencinin çevrimiçi olmaya çalışması nedeniyle bağlantı sorunları yaşanmış ve aksaklıklar meydana gelmiştir. Edinilen bulgulara göre bu süreçte yeni konu işlemek yerine ödevlendirme yoluyla öğrencilerle iletişimi sürdürmek hedeflenmiştir. Öğretmenler çoğu zaman elektronik postayla öğrencilere haftalık veya birkaç gün için ödev göndermiş, öğrenciler de yaptıkları ödevleri elektronik posta yoluyla öğretmenlere iletmıştır. Bu süreçte iletişim için çoğunlukla telefon, e-posta uygulamaları ve çevrimiçi görüşme platformları tercih edildiği görülmüştür.

Ülke Okullarında Enfeksiyon Görülme Durumunda Uygulanacak Senaryolar

Tüm dünyada 2020-2021 öğretim yılı salgının gölgesinde başlamıştır. Salgın seyri ve enfeksiyon görülme durumu değişkenliğinde eğitimde uygulanmak üzere ülkeler alternatif senaryolar hazırlamışlardır. Araştırmamızın ikinci alt probleminde bu senaryoları içeren genelge, kılavuz ve planlar incelenmiş Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Eğitim Senaryoları İçeren Genelge, Kılavuz ve Planlar

	<i>Almanya</i>	<i>Belçika</i>	<i>Fransa</i>	<i>İngiltere</i>	<i>Kanada</i>
Eğitim senaryoları içeren genelge, kılavuz ve planlar	Berlin İlkokulları, Genel Ortaokullar ve Meslek Okulları İçin Adım Adım Corona Planı	2020 Eğitim Yılına Başlangıcı İçin Farklılaştırma ve Okul Terkini Önleme Stratejileri	Eğitim Sürekliliği Planı ve Pedagojik Süreklilik Planı	Uzaktan Eğitim Uygulama Kılavuzu	Uzaktan Öğrenme Gereksinimleri Genelgesi

Berlin (Almanya) okulları için adım adım Corona planı, genel enfeksiyon durumunu sınıflandırır, enfeksiyon durumunda yapılması gerekenlere bir çerçeve sağlar ve daha sonra söz konusu okullarda alınacak önlemleri belirtir. Plana göre, okullar, sorumlu okul denetleme makamına danışarak sorumlu sağlık departmanı tarafından her Perşembe dört kademededen birine atanır. Sınıflandırma, Berlin’de ilgili bölgedeki genel enfeksiyon durumunu ve ilgili okuldaki özel durumu dikkate alır. Okul toplulukları haftalık değerlendirmenin sonucunu Cuma günü alır. Önlemler hakkında öğrenciler, veliler ve okul personeli Cuma günü bilgilendirilmelidir. Sınıflandırmadan kaynaklanan her türlü önlem, Pazartesi gününden itibaren uygulanmalıdır. İlkokullar ve genel ortaokullar için belirlenen sınıflandırmada dört seviye bulunmaktadır (Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie, 2020a).

Yeşil: Genel olarak geçerli hijyen yönetmeliklerine uygun olarak dersler normal düzende devam eder.

Sarı: Artırılmış hijyen kurallarıyla (zorunlu maske kullanımı) dersler normal düzende devam eder.

Turuncu: Artırılmış hijyen kuralları (derslerde zorunlu maske kullanma) ile dersler zaman çizelgesine göre yapılmaya devam eder. Düzeltici ve paylaşımlı eğitim sadece mümkün olduğunda sunulur. Çalışma grupları, din ve ideoloji dersleri gibi diğer seçmeli dersler yüz yüze yapılmayabilir.

Kırmızı: Yüz yüze öğretim ve evde rehberli öğrenmenin (uzaktan eğitim) bir kombinasyonudur. İlköğretim düzeyinde, tüm öğrenciler için günde en az üç saat sınıfta öğretim (yüz yüze) sağlanmalıdır. Buna ek olarak, haftalık ders çizelgesi, okul organizasyonunun imkânları dikkate alınarak, iki hafta üst üste asgari düzeyde yüz yüze olarak verilmelidir.

Bir okulun bir seviyeye atanması yapılırken, bölgedeki veya Berlin'deki genel enfeksiyon durumu, spesifik okul enfeksiyon durumu ve çerçeve koşullarının beraber ele alınması gerekmektedir. Wollania Brüksel Federasyonu (Belçika) 18/08/2020 tarihli genelge (2786) ile 2020-2021 öğretim yılında orta öğretimde güncellenmiş önlemler ve organizasyon önerileri ile çeşitli senaryolar planlamıştır. Bu genelgeye göre virüs yayılma düzeyleri tanımlanmıştır (Fédération Wallonie-Bruxelles, 2020a). Uzmanlar, virüsün yayılabilecek 4 düzeyini şu şekilde özetlemiştir:

Yeşil - Sıfır risk: Bir aşı mevcuttur ve/veya aşılar karşı bağışıklık vardır. Tüm temaslar yer alabilir. El hijyeni gereklidir. Yüz yüze eğitim devam eder.

Sarı - Düşük risk: Virüsün sınırlı bulaşması vardır, bu nedenle daha dikkatli olunması önerilir. Potansiyel taşıyıcılar arasındaki temaslar sınırlı olmalıdır. Zorunlu temaslar, geçerli güvenlik önlemlerine tabi olarak devam edebilir. Yüz yüze eğitim devam eder.

Turuncu - Orta risk: Virüsün toplumda sistematik geçişi vardır. İzole salgınlar söz konusudur. Potansiyel virüs taşıyan kişiler ile temaslar kesinlikle gerekli olanlarla sınırlıdır ve risk faktörleri artmıştır. Kısmen karma eğitime geçilir.

Kırmızı - Yüksek risk: Toplumda yaygın enfeksiyonlar ve bulaşma vardır. Olası taşıyıcılar arasındaki temastan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Tamamen karma eğitim uygulanır.

Fransa'da Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı 2020-2021 Eğitim Öğretim yılında uygulanmak üzere Eğitim Sürekliliği Planı ve Pedagojik Süreklilik Planı yayınlamıştır. Okul müdürleri ve yöneticilerden de ortaya çıkabilecek çeşitli durumların üstesinden gelmek için ekipleriyle birlikte yayınlanmış olan planlar çerçevesinde pedagojik bir süreklilik planı hazırlaması istenmiştir. Ulusal eğitim devamlılık planı iki senaryo içerir (Ministre de L'éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports, 2021a).

Durum 1: Daha sıkı sağlık kurallarının uygulanmasını sağlar ve aynı anda barındırılan öğrenci sayısında bir azalmaya gider. Bunu sağlamak için öğrencilerin sınıf düzeyine göre "yarı zamanlı" kabul edilmesi (örneğin, iki günde bir veya iki haftada bir) sağlanabilir. Öğretim yöntemi olarak "hibrit (karma)" model uygulanır. Tüm hafta boyunca farklı öğretim yöntemlerinin organizasyonu (yüz yüze, uzak, eş zamanlı ve eş zamansız) makul ve koordineli olarak planlanmalıdır. Öğrencilerin okulda bulunmadığı hafta boyunca, öğretmenler derslerini (özellikle sanal sınıfları) gerekirse kurumdan görüntülü konferans veya sesli olarak ve kurumun dijital kapasitesine (web kamerası, ağ, Wi-Fi ...) göre verebilir.

Durum 2: Belirli bir coğrafi bölgede okulların, kolejlerin ve/veya liselerin kapatılması durumunda uygulanır. Bu senaryo, yerel durumlara bağlı olarak ara sıra geçerli olabilir. Öğretim tamamen uzaktan öğretimle gerçekleştirilir. Uzaktan eğitim haftasında, organizasyon ve öğrenci konsantrasyonu nedeniyle tüm saatlerin sanal sınıflarda yer alması amaçlanmamıştır. Örneğin, planlanan zamanın 1/3'ü sanal sınıfta ve 2/3'ü kendi kendine öğrenme zamanı olarak planlanabilir.

İngiltere Eğitim Bakanlığı 2 Temmuz 2020'de Uzaktan Eğitim Uygulama Kılavuzunu yayınlamış ve 14 Aralık 2020'de güncellenmiştir. Bu kılavuzda yer alan ilkelerin okullar için oluşturulduğu belirtilmiştir. Eğitim Bakanlığı, çoğu öğrencinin 2020 sonbahar döneminin başında tam zamanlı olarak okula dönmüş olmasına rağmen, yerel korona virüs salgını (Covid-19) veya az sayıda bireysel öğrencinin okula devam edememe riskinin olması sebebiyle okullardan 2020-2021 akademik yılı boyunca olası bir uzaktan eğitim planlaması istemiştir. Okullar, sağlık ve güvenlik mevzuatı kapsamındaki görevlerini yerine getirirken kendi koşullarına uygun bir şekilde risklere yanıt verme esnekliğine sahiptir. Salgın sürecinde karantina sürecini gerektiren durumlarda uzaktan eğitimin yerine getirilmesi okulların sorumluluğundadır. Ancak Bakanlığın yönergeleri çerçevesinde hareket etmeleri beklenmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarının sağlanması ve takibi yine okulların sorumluluğundadır. Okulların kendi uzaktan eğitimlerini geliştirirken Uygulama Kılavuzunda yer alan aşağıdaki ilkeler bağlamında planlama yapmaları beklenmektedir (Department for Education, 2020).

- Planlı ve iyi düzenlenmiş bir müfredat uygulamak. Böylece amaçlanan bilgi ve beceriler aşamalı olarak inşa edilir ve her konuda öğretilmesi ve uygulanması gerekenler hakkında netlik olur.

- Yüksek kaliteli çevrimiçi ve çevrimdışı kaynaklara ve eğitim videolarına erişim sağlayan ve okulun müfredat beklentileriyle bağlantılı bir müfredat dizisi kullanmak.
- Yüksek kaliteli uzaktan eğitim kaynaklarına erişim sağlamak.
- Etkileşime, değerlendirmeye ve geri bildirim için izin vermek ve personelin kullanımları konusunda eğitildiğinden emin olmak için okul genelinde sürekli olarak kullanılacak çevrimiçi araçları seçmek.
- Uygun çevrimiçi erişimi olmayan öğrenciler için ders kitapları ve çalışma kitapları gibi basılı kaynaklar sağlamak.
- Öğrencileri tanımak ve onların ihtiyaçlarını tespit etmek için aileleri ile işbirliği yapmak.

Ontario Eyaleti Eğitim Bakanlığı (Kanada) 13 Ağustos 2020’de, Uzaktan Öğrenme için yeni minimum gereksinimleri içeren bir Politika/Program bildirisi yayınladı. Bildirinin amacı Ontario’daki öğrencilerin, halk sağlığıyla ilgili acil durumlar, pandemiler, doğal afetler veya diğer planlanmamış olayların yaşanması durumunda, geleneksel yüz yüze öğrenmenin uzun süreli kesintiye uğradığı zamanlarda sınıfların veya okulların uzaktan öğrenmeye tutarlı bir yaklaşım edinmelerini sağlamaktır. Okul kurullarına uzaktan öğrenme gereksinimleri hakkında talimat sağlar. Bu bildiride yer alan talimatlar aşağıdaki şekildedir (Ministry of Education, 2020).

- Öğrencilerin ve ailelerin kendileri için en uygun kararları vermelerinde desteklenmelerini ve saygı görmelerini sağlamak için, yüz yüze okula katılım 2020/21 öğretim yılı için isteğe bağlı olacaktır. Yüz yüze eğitime katılmazlarsa, öğrencilerin uzaktan eğitime devamları sağlanacaktır.
- Uzaktan öğrenmeyle uğraşan öğrenciler için, okulun günlük protokolüne göre katılım yapılmalıdır. Öğrencilere, 5 saatlik bir öğretim gününe göre, bir öğretmenle sık, canlı temas fırsatları ve eşzamanlı öğrenme beklentileri içeren günlük bir konu/kurs programı sağlanmalıdır.
- Uzaktan eğitimi seçmiş ebeveynler, çocukların yüz yüze eğitime geçmesini istediklerinde değişim için öngörülen dönemler belirlenecektir.
- Tüm okul kurulları, öğrenciler arası temasların sayısını sınırlandırmak için mümkün olduğunca öğrencilerin gruplandırılmasını vurgulayan ikili ders çizelgeleme yöntemlerini benimsemeye teşvik edilmektedir.
- Bulaşma riskini azaltmak ve temas takibini desteklemek için, okul kurulları 1 ile 2 haftalık bir süreyi kapsayan zaman çizelgeleri geliştireceklerdir.
- Dolaylı ve doğrudan öğrenci temaslarını okuldaki yaklaşık 100 öğrenciyle sınırlandırılacak ve ortaokul öğrencileri en fazla iki yüz yüze sınıf grubunda olacak şekilde planlama yapılacaktır (Ministry of Education, 2021a).

Ülkelere ait bulgular incelendiğinde olası durumları göz önünde bulundurarak eğitim bakanlıklarının alternatif senaryolar oluşturdukları, bu senaryolarda alınan kararları baz alarak uygulanacak planlamaların okullar tarafından hazırlanması konusunda yetkilendirme yapıldığı görülmüştür. Almanya ve Belçika enfeksiyon durumlarını seviyelendirerek senaryo oluştururken, Fransa olası durumda uygulanmak üzere pedagojik devamlılık planı oluşturmuş, İngiltere okullara rehberlik edecek bir Uygulama Kılavuzu yayınlamış, Kanada yayınladığı genelge talimatlarını öğretim yılı başından itibaren hayata geçirmiştir. Her okul kurulu (schoolboard) Ontario Eğitim Bakanlığından gelen talimatlara uygun, alınmış kararlar yayınlanmış bildiri ve programlar çerçevesinde 2020-2021 öğretim yılına başlarken kendi Okula Dönüş planlarını hazırlamış ve süreci bu plan doğrultusunda yürütmektedir.

Ülkelerin 2020/2021 Öğretim Yılında Uyguladıkları Eğitim Modeline (Yüz yüze/Karma/Uzaktan) İlişkin Bulgular

Okullar 2020 yılı yaz tatili sonrası yeni (2020-2021) öğretim yılına, senaryo ve stratejilerde belirlenmiş eğitim modelleri ile başlamışlardır. Yüzde yüz, yüz yüze eğitim hedefi olsa da senaryolarda, olası durum değişikliklerinde uygulanmak üzere eğitim modellerine ait planlamaların yer aldığı görülmüştür. Araştırmanın üçüncü alt probleminde 2020-2021 öğretim yılında okulların açılma stratejileri ülkelerin açılışa uyguladıkları eğitim modelleri incelenmiştir. Öğretim yılında okulların açılma stratejileri Tablo 4’ de belirtilmiştir.

Berlin’de (Almanya) öğretim yılının başından itibaren öğrenciler haftalık zaman çizelgesine göre normal yüz yüze eğitime devam edeceklerdir. Fakat Berlin genelindeki vakalar 100.000 kişi başına 200’den fazla yeni enfeksiyon olduğu sürece, bazı sınıflardaki okullar alternatif senaryoda öğretime geçebilir, yani evde rehberli öğretim (uzaktan eğitim) ve yüz yüze öğretim karışımı (hibrit) sunabilir. Bu süreçte ilkökul

sınıflarında her bir öğrencinin günde en az 3 saat yüz yüze eğitim alması sağlanmalıdır. Alternatif senaryodaki derslere geçiş gönüllülük esasına göre gerçekleşir. Öğrencilerin okula dönmesi için alınan önlemler arasında, gruplara bölünmesi de yer almaktadır (Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie, 2021a).

Wallonia-Brüksel Federasyonu'nda (Belçika) Eylül 2020 okul yılının başlangıcı sarı seviyede (düşük risk) gerçekleşecektir. Tüm öğrenciler aynı anda okula devam edebilir. Ancak ortaöğretimde dersler 4 gün ile sınırlı olacaktır. Çarşamba günü öğrencilere sınıftaki konularla ilişkilendirilmiş ödevlendirme yapılacaktır. Özel sosyal, eğitimsel veya tıbbi ihtiyaçları olan öğrenciler, onlara yeterli destek sağlamak için beşinci günde okula çağrılabilirler. Turuncu seviyeye (karma) geçildiğinde gruplandırmada 1. ve 2. sınıflar haftada 5 gün, 3-7. sınıflar haftada 2,5 gün okula devam edecektir. Kırmızı seviyeye (karma) geçildiğinde ise tüm sınıf grupları haftada 2,5 gün okula devam edecektir (Fédération Wallonie-Bruxelles, 2020b).

Tablo 4. 2020-2021 Öğretim Yılında Okulların Açılma Stratejileri

	<i>Almanya</i>	<i>Belçika</i>	<i>Fransa</i>	<i>İngiltere</i>	<i>Kanada</i>
2020-2021 Öğretim yılı açılış eğitim modelleri	Öğretim yılı tüm öğrenciler için yüz yüze eğitimle başladı.	Öğretim yılı tüm öğrenciler için yüz yüze eğitimle başladı.	Öğretim yılı her seviyede öğrenci için yüz yüze öğretimle başladı.	Öğretim yılı yüz yüze eğitimle tam zamanlı olarak başladı.	Öğretim yılı ilkökul ve ortaokul için tam zamanlı olarak başladı.
Yüz yüze eğitim zorunlu mudur?	Okul zorunludur. Alternatif senaryodaki derslere geçiş gönüllülük esasına göre gerçekleşir.	Eğitim zorunludur. (Haftada dört gün)	Eğitim zorunludur. Yüz yüze eğitim, seçime bağlıdır.	Eğitim zorunludur.	Yüz yüze okula katılım gönüllülük esasına dayanır.
Karma eğitime ne zaman geçilir?	Vaka sayısındaki artış durumunda karma(hibrit) eğitime geçilebilir.	Turuncu ve kırmızı seviyelerde karma eğitime geçilir.	Eğitim sürekliliği planının bir parçası olarak, karma(hibrit) öğretim uygulanabilir	Eğitim Uygulama Kılavuzunda belirtilen durumlarda karma eğitime geçilir.	Lise öğrencileri için karma(hibrit) eğitim söz konusudur.

Fransa'da okullar her seviyede öğrenci için yüz yüze öğretimle açıldı. Eğitim zorunludur. Yüz yüze eğitim, ailelerin özgür seçimine dayanmaktadır. Yüz yüze eğitim almayan öğrenciler uzaktan eğitimle devam etmek zorundadır. Ülkede okulların veya kurumların kısmen veya tamamen kapanması durumunda pedagojik süreklilik planı uygulanır. Kuruluş tarafından seçilen eğitim sürekliliği planının bir parçası olarak, karma (hibrit) öğretim uygulanabilir. Karma öğretimde yüz yüze derslerin saati toplam ders saatinin %50'den az olmamalıdır (Ministre de L'éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports, 2021a).

İngiltere Hükümeti, Covid-19 salgını sırasında okulların olabildiğince normal şekilde çalışmaya devam etmesini ulusal bir öncelik haline getirmiştir. 2020-2021 öğretim yılı yüz yüze eğitimle tam zamanlı olarak başlamıştır. Eğitim Uygulama Kılavuzu'nda olası uzaktan eğitim durumunda yapılacak düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin çevrimiçi ve çevrimdışı ders süreleri eşit sürelerde olmalıdır. Öğrencilerin her gün bir dizi farklı konuda anlamlı ve iddialı çalışmaları olması için ödevler belirlenmelidir. Öğrencilerin uzaktan eğitimi okulda alacakları yüz yüze eğitimle eşdeğer olacak şekilde ayarlanmalıdır (Department for Education, 2020).

Ontario Eyaletinde (Kanada) öğretim yılı ilk ve ortaokul öğrencileri için tam zamanlı olarak başladı. Lise öğrencileri ise 15'er kişilik gruplara bölünerek yarı zamanlı çevrim içi ve yarı zamanlı okulda eğitim şeklinde eğitime devam edeceklerdir. Eğitim Bakanlığı tarafından belirtildiği üzere Ontario'da yüz yüze okula katılım gönüllülük esasına dayanır. Hem ilkökul hem de ortaokul öğrencileri için 2020-2021 öğretim yılı öğrenme yöntemi veli seçimine bağlıdır. Ailelerin ya yüz yüze ya da uzaktan öğrenmeyi seçmeleri gerekecektir. Daha sonra yüz yüze öğrenmeden uzaktan öğrenmeye geçiş okul kurullarının belirlediği kurallar çerçevesinde (dönem sonlarında) gerçekleşebilmektedir. Öğrenciler okulda bulundukları süre boyunca aynı grupta (Kohortlama) bulunacaklardır. Kohortlama, öğrencileri okul günleri boyunca küçük bir grupta bir arada tutma, birden fazla öğretmene veya çok çeşitli sınıf arkadaşlarına sınırlı maruz kalma pratiğini ifade etmektedir (Ministry of Education 2020).

Okullar Ağustos-Eylül 2020 aylarında yeni öğretim yılına başlamıştır. Eğitim tüm ülkelerde zorunludur. Almanya, Belçika ve İngiltere yüz yüze eğitim ile yeni döneme başlamıştır. Fransa ve Kanada

(Ontario Eyaleti) ise seçimi velilere bırakmıştır. Ayrıca olası durum değişikliklerinde uygulanmak üzere ulusal kararlar çerçevesinde okulların kendi planlamalarını yapması eğitim bakanlıkları tarafından istenmiştir.

Uzaktan Eğitimde Kullanılmak Üzere Öğrencilere Sağlanan Ekipman Desteği ve Hibe Programları

Salgın sonrası hızla dijitalleşen öğretim yöntemleri donanım ve alt yapı ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Araştırmanın dördüncü alt probleminde gerek okulların gerekse öğrencilerin eksiklerinin tamamlanması için ülkelerin hayata geçirmeyi planladıkları veya gerçekleştirdikleri destek programları ile ilgili planlamaları incelenmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Eğitimin karma veya uzaktan olması durumunda sanal sınıflarda öğrenim görecektir öğrencilerin tümünün uzaktan öğrenme cihazlarına erişimleri ne yazık ki aynı imkânlar dâhilinde olmamaktadır. Hükümetlerin ve eğitim bakanlıklarının dezavantajlı durumda olan bu öğrencilere yönelik dijital donanım desteği konusunda farklı çözümleri ve planlamaları söz konusu olmuştur. Bu çözümlerin arasında öğrencilere cihaz dağıtılması ve ödünç cihaz sağlanması, velilere finansal destek sağlanması, okullara dijital eğitim platformları kurulumu için hibe fonu tahsisinin olduğu görülmüştür. Öğrencilere sağlanan ekipman desteği ve hibe programları Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilere Sağladıkları Ekipman Desteği ve Hibe Programları

	<i>Almanya</i>	<i>Belçika</i>	<i>Fransa</i>	<i>İngiltere</i>	<i>Kanada</i>
Öğrencilere ödünç cihaz tahsisi	Öğrencilere ödünç cihaz tahsisi	Öğrencilere ödünç cihaz tahsisi	Ulusal dijital destek ekibi tarafından ekipmanın ödünç sağlanması	Dezavantajlı çocuklar için cihaz tahsisi	Öğrencilere ödünç cihaz tahsisi
Finansman/Hibe desteği	Devlet okulları için 25,7 milyon euro bütçe tahsisi	Ortaöğretim okullarına bilgisayar başına 500€ tutarında sübvansiyon	Ekipman kredisi sağlanması, Yerel yönetimlerden kredi sağlanması,	Ana okuldan 11. sınıfa kadar her öğrenci için 80 sterlin destek	Öğrencilere 200 \$ destek
Finansman/Hibe desteği	Tablet dağıtımı	Ebeveynlere 75\$ finansal destek	Ile-de-France Bölgesinde 100 euro dijital çek dağıtım	Okullara dijital eğitim platformlarını kurabilmeleri için hibe fonu tahsisi	Özel ihtiyaçları olan öğrencilere 250\$ destek

Almanya Berlin Senatosu Eğitim İdaresi çocuklara ve gençlere 30.000'den fazla tablet dağıtımını yapmıştır. 4 Ocak'tan itibaren 20.000 iPad ve 790 Surface Tablet daha dağıtılması planlanmıştır. Senato Eğitim Gençlik ve Aile Dairesi, toplamda okul çocuklarının kullanımına 50.000'den fazla cihaz sunmuş olacaktır. Berlin, federal hükümetin acil ekipman programından (devlet okulları için 22,95 milyon euro dâhil) yaklaşık 25,7 milyon Euro alacaktır. Ayrıca Berlin Senatosu tarafından öğrencilere ödünç cihaz tahsisi yapılması kararının alındığı görülmüştür (Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie, 2021b).

Belçika’da Wallonia-Brüksel Federasyonu, orta öğretim okullarının okul nüfusunun en az %5'ine tekabül eden bir bilgisayar stoku edinmesini sağlamak için cihaz başına 500€ tutarında hesaplanacak bir sübvansiyon sağlayacaktır. Ortaokullar, şartnamelere ve kesin direktiflere göre materyal edinebilecektir. Bu bağlamda edinilen ekipman okulun mülkiyetinde kalacak ve okul tarafından belirlenen şartlara göre öğrencilere ödünç verilebilecektir. Zorunlu eğitim okulları, ortaokul 3. ve 7. sınıf arasındaki öğrencilerin ebeveynlerinin, okul tarafından önceden belirlenmiş bir listeden satın alma veya kiralama şeklinde bilgisayar ekipmanı edinmelerini sağlayabilecektir. Ebeveynler, satın alma durumunda Wallonia-Brüksel Federasyonu tarafından ödenecek 75 € (3 yıl için 25 € /yıl) veya kiralama durumunda 18.75 € (4 yıl için) indirimden yararlanacaktır (Fédération Wallonie-Bruxelles, 2020c).

Fransa’da kredi çözümleri haricinde ekipmanı olmayan öğrencilere kurum içinde dijital formatta kurslar sunulması uygulanabilecek çözümler arasında sayılmıştır. Dijital ekip, ekipmana erişimi olmayan öğrencilere pedagojik sürekliliği garanti etmek için, kaynaklara kâğıt formatında erişim sağlayacaktır (Ministre de L’éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports, 2021a). İngiltere Eğitim Bakanlığı okulların tam açılma kılavuzunda, bir kullanıcı sözleşmesi ile okulun sahip olduğu dizüstü bilgisayarların ihtiyacı olan öğrencilere dağıtılmasını önermiştir. Eğitim Bakanlığı (DfE) tarafından dezavantajlı çocukları desteklemek için okullara cihaz desteği sağlanacaktır. Evlerinde dijital cihaz olmayan, mevcut tek cihazı akıllı telefon olan, evlerinde birden fazla aile üyesiyle paylaşılan tek bir cihaz kullanan çocuklar dezavantajlı

sayılmaktadır. Okullara verilecek bu destek dezavantajlı öğrenci başına hesaplanacaktır (Department for Education, 2021a).

- Ana okuldan 11. sınıfa kadar her öğrenci için 80 sterlin olacaktır.
- Özel, AP ve hastane okulları, 2020-2021 akademik yılı için her yer için 240 sterlin olacaktır.

Aynı zamanda ilkokul, ortaokul veya özel okullara kendi dijital eğitim platformlarını kurabilmeleri için devlet tarafından finanse edilen hibe fonu tahsisli mevcuttur. Destek almak için aşağıdaki platformlardan biri seçilebilmektedir (The National Archives, 2020).

- Eğitim için G Suite (Google Classroom)
- Office 365 Eğitim (Microsoft Teams)

Hibe fonuna, dijital eğitim platformuna sahip olmayan veya Office 365 Eğitim veya Eğitim için G Suite'e erişimi olan fakat henüz öğrenci kullanımına atanmamış ve iletişim kurmak için ayarlanmamış okullar başvurabilir. Okullar platform kurulumu sonrası, aşağıdaki hibe fonlarını talep edebilir.

- Bireysel ilkokul 1500 £
- Bireysel ortaokul 2.000 £
- Akademi ortaklıkları Okul başına 1.000 £
- Sanal Okul 1500 £

Kanada Ontario Eğitim Bakanlığı okul kurullarının, tüm öğrencilerin uzaktan öğrenme sırasında uzaktan öğrenme cihazlarına ve İnternet'e erişimini sağlamak için ebeveynlerle işbirliği içinde çalışmasını belirtmiştir. Okul kurullarından, erişimi olmayan öğrencilere uzaktan öğrenme cihazları ve internet bağlantısı sağlaması ve bu kaynakların eşitlik temelinde nasıl dağıtılacağına ilişkin politikalar geliştirmesi beklenmektedir. Ontario Hükümeti tarafından 2020-2021 öğretim yılında Covid-19 nedeniyle ek masraflara yardımcı olmak için ailelere finansal destek sağlanacaktır. Başvuru şartlarına uygun niteliklere sahip ebeveynler veya veliler bir kereye mahsus bir ödeme alacaklardır:

- 18 yaşın üzerindeki ortaokul öğrencileri de dâhil olmak üzere 13 yaşından 12. sınıfa kadar her çocuk için 200 \$,
- 21 yaşına kadar özel ihtiyaçları olan her çocuk veya genç için 250 \$ ödeme yapılacaktır (Ministry of Education, 2021b).

Ülkelere ait bulgular incelendiğinde hepsinin süreci verimli kılabilmek için okullara veya velilere destek veya hibe sağladıkları görülmüştür. Bu bağlamda yapılan uygulamalar eyaletler ve okullar bazında farklılıklar gösterebilmektedir. Uygulamalarda kalıcı cihaz tahsisli yerine mülkiyetin okulda olacağı ödünç cihaz dağıtımının çoğunlukla tercih edildiği görülmüştür. Alternatif çözümler arasında öğrencilerin okulda (bilgisayar odası vb.) okul imkânları ile uzaktan eğitimi takip edebilmelerinin sağlanmasına yer verildiği görülmüştür.

Uzaktan Eğitimde Kullanılan Dijital Uygulamalar ve Platformlar

Salgın süreciyle beraber okulların aniden kapatılması ve uzaktan eğitime geçilmesi öngörülemez bir dijital platform gereksinimini meydana getirmiştir. Ülkeler ilk etapta hali hazırda olan sistemlerini devreye sokmuş veya var olan uluslararası yazılımları kullanmışlardır. Süreç boyunca da hızla kendi çözümlerini hayata geçirmişlerdir. Tercih edilen çözümlerin bölgeler, okullar ve hatta öğretmenler bazında bile çeşitlilik gösterebildiğine rastlanmıştır. Araştırmanın beşinci alt probleminde bu çözümlerin neler olduğu incelenmiş Tablo 6'da uygulama ve platformlara ilişkin bulgular verilmiştir.

Lernraum Berlin, Berlin Eyaleti'nin genel okullar için kullandığı merkezi çevrimiçi öğrenme platformudur. Berlin öğrenme alanı etkileşimli öğrenmenin tüm biçimlerini destekler ve dijital medyanın kullanımını teşvik eder. 108.000 kayıtlı kullanıcısı vardır. Platform en azından 600'ün üzerinde Berlin okulunda kullanılmaktadır. Lernraum Berlin projesi 2005 yılından beri tüm Berlin okullarında mevcuttur ve e-Eğitim planının ana projesi olarak yürütülmektedir. Salgının başlangıcından bu yana kayıt sayısı keskin bir şekilde artmıştır (Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie, 2020b). Kullanılan uygulama ve platformlar eyaletler ve okullar bazında farklılık göstermektedir. Okul web sayfaları incelemelerinde SchoolFox, schul.cloud, Web.Untis, LOGINEO NRW Messenger gibi akıllı telefon ve bilgisayar uygulamaları kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 6. Uzaktan/Karma Eğitim Sürecinde Kullanılan Uygulama ve Platformlar

	<i>Almanya</i>	<i>Belçika</i>	<i>Fransa</i>	<i>İngiltere</i>	<i>Kanada</i>
Uzaktan/karma eğitim sürecinde kullanılan uygulama ve platformlar	Lenraum Berlin (Merkezi çevrimiçi öğrenme platformu)	Happi (pour Hybridation des APPrentissages Interactifs - etkileşimli öğrenmenin organizasyonu)	Eduscol web sitesi	Microsoft Teams/ Google Classroom	Brightspace/ Google Meeting /Google Classroom/ SeeSaw
	Zoom Meeting	E-classe	Sınıfım Evde (Ma classe à la maison)	Google Workspace (G-Suite) Office-365 (Microsoft)	Virtual Commons
	Anton SchoolFox schul.cloud	Zoom Meeting	EcoleDirecte/ ProNote/ One	Oak National Academy	Microsoft Teams
	Web.Untis LOGINEO NRW Messenger	Google Classroom	WhatsApp Microsoft Teams Zoom	FireFly	FreshGrade Khan Academy

Happi Wallonia-Brüksel Federasyonu zorunlu eğitim kurumlarında kullanılmak üzere geliştirilmiş bir uzaktan eğitim platformudur. 24 Haziran 2020 tarihli genelge ile açıklanan Happi kurumların dijital dağıtımı için gerçek destek sunmaktadır. Happi, talep eden kurumlara kendilerine özel bir erişim ortamı sağlar. Eğitici personel, yönetim ve öğrencilerin kullanımı için bir çevrimiçi öğrenme aracıdır. Genel Eğitim İdaresi ve ETNIC (kamu bilişim şirketi) arasındaki işbirliğinin ürünüdür. Bu hibrit veya uzaktan eğitim ortamı, eğitim dünyasında bilinen ve tanınan Moodle yazılımı altında çalışan açık kaynaklı standartlaştırılmış, güvenli ve kararlı bir araçtır (The National Archives, 2020). Bunun yanında Wallonia-Brüksel Federasyonu öğretmenlerin öğretim etkinliklerini geliştirmesinde desteklemeyi amaçlayan “e-classe” eğitim kaynakları platformu da eğitimciler tarafından kullanılmaktadır.

Fransa'nın varlığı 2000 yılına dayanan bir Ulusal Uzaktan Eğitim Merkezi (CNED) vardır. Fransa 2016 yılında, eğitim için dijital plan, müfredat reformu ve Eduscol web sitesini oluşturmuş ve dijital eğitim uygulamalarına başlamıştır. EduScol resmi web sitesi okul eğitimi departmanı tarafından 2020 yılında tamamen revize edilmiştir (Ministre de L'éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports, 2021b). Özellikle öğretmenler ve yönetim personeli tarafından kullanılacak olan öğretimle ilgili tüm önemli resmi bilgilere ulaşılabilmesi hedeflenmiştir. Okulların kapalı olduğu süre boyunca dijital uygulamalar, aktiviteleri ve dersleri kapsayarak ilkökul 4. sınıftan ortaokul 3. sınıfa kadar grupların veya öğrencilerin izlenmesini ve değerlendirilmesini sağlamıştır. Okulların kapanmasının ardından CNED tarafından ilkökul, ortaokul ve lise öğrencilerinin eğitim sürekliliğini sağlamak için çevrimiçi içeriğe sahip "Sınıfım Evde (Ma classe à la maison)" platformu hayata geçirilmiştir. Milli Eğitim ve Gençlik Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Bakanlığı web sitelerinde de zengin içerikler vardır. Ayrıca öğrenciler, veliler ve öğretmenler arasında bilgi alışverişi platformu olan EcoleDirecte, ProNote, One gibi dijital çalışma alanları (Environnements Numériques de Travail - ENT) kullanılmıştır.

İngiltere'de birçok okul uzaktan eğitim tedariki için Microsoft Teams veya Google Classroom gibi etkileşimli bir platform kullanabilmiştir. Bu ve benzeri sistemleri kullanarak, okulların Yönetim Bilgi Sistemlerinden bilgi çekerek, tüm dersler ve kaynaklar için tek bir erişim noktası sağlamış ve öğretmenlerin hem canlı hem de kaydedilmiş derslere ev sahipliği yapmasına imkân vererek sanal sınıflar oluşturulması yoluna gidilmiştir. Eğitim Bakanlığı Google Workspace (G-Suite) veya Office-365(Microsoft) platformları için hibe fonu tahsisinde bulunmuştur. 11. sınıfa kadar yaklaşık 10.000 ders içeriğine sahip Oak National Academy'den derslerin yanı sıra uzaktan öğretimle ilgili rehberlik, ders planları ve web seminerleri de dâhil olmak üzere uzaktan eğitim kaynaklarına erişilebilir. Araştırma sırasında bazı okulların öğrencilerle okul iletişimini sağlamak, ders yönetimi ve ödev takibi gibi çevrimdışı faaliyetleri yürütmek için FireFly uygulamasını kullandıklarına rastlanmıştır (Department for Education, 2021b).

Ontario Eğitim Bakanlığı eş zamanlı ve eş zamansız öğrenme için örnek olarak Brightspace/Google Meeting/Google Classroom/SeeSaw uygulamalarının kullanılabilirliğini ifade etmiştir. Brightspace öğretmenlerin yüz yüze dersleri tamamlamak veya uzaktan eğitim çevrimiçi dersler için talimat vermek üzere ders web siteleri oluşturmalarına izin veren öğrenim platformu sağlayıcısıdır. FreshGrade, öğretmenlerin, öğrencilerin ve ebeveynlerin, öğrencinin okul çalışmalarını izlemek ve yorumlamak için etkileşime girdiği

çevrimiçi bir platformdur. Program ayrıca öğretmenlerin daha sonra araçta izlenecek özel ödevler oluşturmaya ve bunlara not vermesine olanak tanır.

Ülkelerin salgın sürecine dijital platformların güncelliği ve kullanımı konusunda da hazırlıksız yakalandıkları görülmüştür. Almanya ve Fransa hali hazırda bir öğrenme platformlarına sahipken, salgın sonrası bunları hızlı bir şekilde revize etmişlerdir. Belçika, Fransa Eğitim Bakanlıkları ulusal düzeyde kullanılmak üzere yeni platformlar geliştirmişlerdir. Bu süreçte kullanılan öğrenme yönetim sistemlerinin hepsi eğitimciler, ebeveynler, öğrenciler ve okul yönetimi arasında iletişim ağı kurulmasını sağlamıştır. Paydaşların dosyaları birbirleriyle paylaşabildikleri, evdeki görevleri, projeleri ve etkinlikleri koordine edebildiği bir sistem oluşturmuşlardır. Okullar bazında özel öğrenme bilgi sistemleri tasarlanmış olsa da Microsoft Teams, Google Meeting ve Zoom Meeting uygulamalarının özellikle çevrimiçi derslerde sıklıkla tercih edildiğine rastlanmıştır.

Uygulanan/Uygulanacak Uzaktan Eğitim veya Karma Eğitim Zaman Çizelgesi/Ders Süreleri

Ülkeler 2020-2021 öğretim yılı senaryolarında uygulanacak yöntem ve zaman çizelgelerine ait genel planlamalarda bulunmuş ve tavsiye kararları almışlardır. Fakat salgın seyrindeki değişiklikler kararların uygulanmasında farklılıklar meydana getirmiştir. Eyaletler ve okullar bazında farklı uygulamalar söz konusu olmuştur. Araştırmanın altıncı alt probleminde ülkelerin geline son durumda uyguladıkları zaman çizelgeleri ve okul örnekleri incelenmiştir. Tablo 7’de Ocak 2021 itibariyle güncel durumlar yer almaktadır.

Tablo 7. Uzaktan Eğitim veya Karma Eğitim Zaman Çizelgesi/Ders Süreleri

	<i>Almanya</i>	<i>Belçika</i>	<i>Fransa</i>	<i>İngiltere</i>	<i>Kanada</i>
Güncel durum (Ocak 2021)	Berlin’de tüm okul seviyeleri uzaktan eğitimde	Temel eğitim (anaokulu, ilkököl) ve ortaöğretim 1.kademe (1-2) öğrencileri yüz yüze eğitim	İlkokul ve orta okul öğrencileri yüz yüze eğitimde	Okullar uzaktan eğitimde	Okullar uzaktan eğitimde
	Uzaktan eğitimde standart bir zaman çizelgesi uygulanmıyor	Ortaokul 3. sınıftan itibaren dersler karma	10-12.sınıflar Karma (hibrit)	İlkokullarda günde ortalama 3 saat, küçük çocuklar için daha az (Çevrimiçi)	Okul öncesi 180 dk. 1-3. Sınıflar 225 dk. (Çevrim içi)
Uzaktan/karma eğitimde uygulanan güncel zaman çizelgeleri		Grubun yarısı (A) bir hafta Pazartesi, Salı, Çarşamba, diğer hafta Perşembe, Cuma günü	Grubun yarısı sabah, diğer yarısı öğleden sonra devam ediyor	Ortaokullarda Günde 4 saat (Çevrimiçi)	4 - 8. Sınıflar 225 dk. (Çevrim içi)
		İkinci yarısı B) ilk hafta Perşembe, Cuma, diğer hafta ise Pazartesi, Salı, Çarşamba günleri devam ediyor.	İki haftalık dönüşümlü zaman çizelgesi uygulanıyor	Lise ve kolejlerde Günde 5 saat (Çevrimiçi)	9-12.Sınıflar Her 75 dk. dakikalık ders süresi için 60 dakikadan fazla

Berlin’de tüm okul seviyesinde öğrenciler uzaktan eğitime devam etmektedir. Sadece anne babası çalışmak zorunda olan çocuklar okula yüz yüze devam edebiliyorlar. Okullarda ortak bir zaman çizelgesi uygulanmıyor. Bazı dersler için video kayıtları gönderilirken, bazı dersler çevrimiçi platformlarda yapılıyor.

Belçika’da 7902 sayılı Genelge ile 11 Ocak 2021 sonrası kırmızı seviyeye geçilmiştir. Tüm sınıf grupları gruplara ayrılarak 2,5 gün okula dönüşümlü devam edecektir. Bununla birlikte, bazı öğrenciler sosyal, eğitimsel veya tıbbi ihtiyaçları karşılamak için okula davet edilebilirler.

Fransa’da bazı bölgelerde sınıflar ikiye bölünerek, ikili öğretime geçilmiştir. Derslerin süreleri yüz yüze eğitimde seyretilmiştir. Uzaktan dersler çevrimiçi ve ödevlendirme yöntemleriyle tamamlanmaktadır. Grupların zaman çizelgeleri haftalık dönüşümlü uygulanmaktadır. Evde uzaktan eğitime erişimi olmayan öğrenciler tam zamanlı olarak okula devam etmektedir.

İngiltere 04.01.2021 tarihi itibariyle sadece kritik çalışanların çocukları ve savunmasız gençler hariç uzaktan eğitime geçmiştir. Bu süreçte uygulanmak üzere yayınlanan rehberde sağlanan uzaktan eğitim süreleri hem çevrimiçi, hem de kayıtlı ders videolarını içerek şekilde en az olması gerekenler şeklinde belirlenmiştir. Okullar, müzik, dans ve drama derslerinin nasıl sağlanacağına karar verme esnekliğine sahiptir.

Ontario’da eğitim, isteyen öğrenciler için uzaktan eğitim seçeneğiyle Eylül ayından itibaren devam etmektedir. Salgın seyrindeki değişimden dolayı alınan tedbirler kapsamında Noel tatili sonrası ilk ve ortaokul öğrencileri de uzaktan eğitime geçmişlerdir. Eylül ayında yayınlamış Uzaktan Öğrenme için yeni minimum gereksinimleri içeren bir Politika / Program bildirisinde sınıf seviyelerine bağlı olarak eşzamanlı öğrenim sağlanması gereken günlük minimum süre ana hatlarıyla tanımlamıştır. Okul kurulları zaman çizelgelerini bu sürelerle göre planlamaktadırlar.

Ülkelerin uzaktan eğitim uygulamalarında çoğunlukla bir standart olmadığı görülmektedir. Karma eğitim yapan ülkeler özellikle küçük sınıflarda yüz yüze eğitime devam etmektedirler. Karma eğitimde gruplandırma yapılarak dönüşümlü programlar uygulanmaktadır. Tüm ülkelerde uzaktan eğitime devam edemeyen özel durumu olan öğrencilerin okula tam zamanlı olarak devam ettikleri görülmüştür.

Sonuç ve Öneriler

2020 yılı başından itibaren tüm dünyada yaşanan Covid-19 salgını ülkeleri yönetilmesi güç sosyolojik, psikolojik ve ekonomik sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. Salgın bir sağlık meselesi olmanın ötesine geçmiş, küresel bir kriz durumu yaratmıştır. Covid-19’un yıkıcı etkisi eğitim alanında da kendini göstermiştir. Bu süreç yaşantımızda yeni normaller adını verdiğimiz zorunlu değişiklikler meydana getirmiştir. Uzaktan eğitim de bu kavramlardan biridir. Salgın öncesi çoğunlukla akademik eğitimde tercih edilen bir yöntem olan uzaktan eğitim salgın sürecinde her okul seviyesinde uygulanmıştır.

Bu çalışmada, Covid-19 salgını sonrası eğitimin uzaktan eğitime dönüşme sürecinde dünyadaki örnekler incelenmiştir. Salgının başından itibaren uzaktan eğitime sıcak bakmayan Almanya, süreç ilk başladığında etkili bir sisteme geçememiş olan Belçika, bu süreçle beraber var olan uzaktan eğitim sistemini yenileyen Fransa, okuldan uzak kalmanın öğrencilerin tüm yaşamları boyunca sahip olacağı yaşam standardını etkileyeceğini belirten İngiltere ve yüz yüze ya da uzaktan öğrenmeyi veli tercihinin bırakan Kanada’da konuya ilişkin gerçekleştirilen eylemler ve planlamalar üzerinde durulmuştur. Dünyada birçok ülke salgının başındaki kriz havasıyla okullarda kapanmaya gitmiştir. Beklenmeyen bu durum öğrenci, veli ve öğretmenler başta olmak üzere tüm paydaşları etkilemiştir. İlk kapanma sürecinde öğrencilerin akademik öğrenmelerinin sağlanmasından çok sosyal ve psikolojik desteklenmesi ön planda tutulmuştur. Sonrasında hazırlanan stratejik planlar ve eğitim politikaları rehberliğinde 2020-2021 öğretim yılı çoğu ülkede yüz yüze eğitimle başlamıştır.

Araştırma sürecinde ülkelerin bu tür bir krizi yönetmek için önceden hazırlanmış planlarının ve bu uzaktan eğitimi sağlayacak teknolojik alt yapılarının yeterli olmadığı görülmüştür. Bu süreçte hızlı bir yapılanmaya gidilmiş, dijital platformlar hayata geçirilmiş, teknik alt yapı destekleri sunulmuştur. Uzaktan eğitimden yararlanamayan öğrencilerin yüz yüze eğitime devam edebilmesi için gerekli tedbirler alınmıştır. Salgın sürecinde yüz yüze, uzaktan ve karma eğitim yöntemleri ülkeler ve okullar bazında uygulanmıştır. Yönetilmesi güç bu süreçte öğrenciler için öğrenme kayıpları yaşanması kaçınılmazdır. Dijital ekipman eksikliğinin meydana getirdiği fırsat eşitsizlikleri tüm ülkelerde söz konusudur. Evde öğrenme sırasında küçük sınıfların ebeveynleri tarafından desteklenmesi gerekliliği ve bunun da ebeveynlerin yetenekleri ile sınırlı olması da göz ardı edilemez bir gerçektir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar rehberliğinde bu ve buna benzer bir kriz anında eğitim öğretimin sürdürülebilirliğini sağlamak için alınması ve hayata geçirilmesi gereken tedbirler için öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Ülkelerin farklı kriz durumlarında eğitimde uygulayacakları stratejilerini içeren Eğitimde Acil Durum Uygulamaları planları olmalıdır. Bu planları hazırlayacak ve gerektiğinde uygulanmasını yönetecek yönetim ekipleri kurulmalıdır.
- Uzaktan eğitimi sağlayacak alt yapı ve var olan araçlar tanımlanmalı gereksinimler belirlenmeli ve güncelliği sağlanmalıdır.
- Bir kriz anında süreci yönetmek için okulların süreklilik planları hazır olmalı ve belirli sürelerle revize edilmelidir.
- Hükümetler teknolojik alt yapının ulaşılabilirliğini sağlamalıdır.
- Etkili çevrimiçi platformlar hayata geçirilmelidir.
- Öğretmenlerin dijital araçları kullanma becerisini arttırmak için güncel hizmet içi eğitimler yapılması önerilmektedir.
- Her seviyede öğrenci için uzaktan değerlendirme sistemleri geliştirilmelidir.

- Öğrencilere bireysel öğrenme becerileri kazandırılmalıdır.

Etik Beyan

“Covid-19 Pandemi Sürecinde Gelişmiş Ülkelerin Eğitim Uygulamaları Çerçevesinde Uzaktan Eğitim Planlanması ve Yönetim Yaklaşımları” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu araştırma doküman incelemesine dayalı olarak yapıldığından etik kurul kararı zorunluluğu bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Ak, M., Şahin, L., Çiçekler, A. N. ve Ertürk, M. A. (2020). Kovid-19 küresel salgın sürecinde İstanbul Üniversitesi uzaktan eğitim uygulamalarına genel bir bakış. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(2), 889-930.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2017). *Research methods in education*. Routledge.
- Corbin, J. ve Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage publications.
- Department for Education (2020). *Guidance for full opening of schools*. <https://www.gov.uk/government/collections/guidance-for-schools-coronavirus-covid-19> adresinden elde edildi.
- Department for Education (2021a). *Who can get laptops and tablets*. <https://www.gov.uk/guidance/get-laptops-and-tablets-for-children-who-can-not-attend-school-due-to-coronavirus-covid-19> adresinden elde edildi.
- Department for Education (2021b). *Interactive platforms*. <https://www.gov.uk/government/publications/remote-education-good-practice/remote-education-good-practice> adresinden elde edildi.
- Fédération Wallonie-Bruxelles (2020a). *Circulaire 7686*. [http://www.enseignement.be/upload/circulaires/000000000003/FWB%20Circulaire%207686%20\(7941_20200925_171125\).pdf](http://www.enseignement.be/upload/circulaires/000000000003/FWB%20Circulaire%207686%20(7941_20200925_171125).pdf) adresinden elde edildi.
- Fédération Wallonie-Bruxelles (2020b). *Circulaire 7625*. [http://www.enseignement.be/upload/circulaires/000000000003/FWB%20%20Circulaire%207625%20\(7878_20200624_165456\).pdf](http://www.enseignement.be/upload/circulaires/000000000003/FWB%20%20Circulaire%207625%20(7878_20200624_165456).pdf) adresinden elde edildi.
- Fédération Wallonie-Bruxelles (2020c). *Pour outiller les élèves*. <http://www.enseignement.be/index.php?page=28295#enshybf> adresinden elde edildi.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2000). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-hill.
- Kahraman, M. E. (2020). Covid-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: temel tasarım dersi örneği. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Medeniyet Sanat Dergisi*, 6(1), 44-56.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21,73-94.
- Ministre de L'éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports (2021a). *Le plan de continuité pédagogique*. <https://eduscol.education.fr/media/2882/download> adresinden elde edildi.
- Ministre de L'éducation Nationale, de la Jeunesse et des Sports (2021b). *Pratiques pédagogiques avec le numérique*. <https://eduscol.education.fr/157/pratiques-pedagogiques-avec-le-numerique> adresinden elde edildi.
- Ministry of Education (2020). *Policy/Program memorandum No. 164*. <http://www.edu.gov.on.ca/extra/eng/ppm/164.html> adresinden elde edildi.
- Ministry of Education (2021a). *Guide to reopening Ontario's schools*. <https://www.ontario.ca/page/guide-reopening-ontarios-schools#section-8> adresinden elde edildi.
- Ministry of Education (2021b). *About Support for Learners*. <https://www.ontario.ca/page/get-support-learners> adresinden elde edildi.
- Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Dergisi*, 8, 569-594.
- Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie (2020a). *Corona-Stufenplan der Berliner Schulen*. https://www.berlin.de/sen/bjf/coronavirus/aktuelles/corona_stufenplan_fuer_berliner_schulen__senbjf.pdf adresinden elde edildi.
- Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie (2020b). *Lernraum Berlin*. <https://www.lernraum-berlin.de/start/> adresinden elde edildi.
- Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie (2021a). *Lernen zu hause leifaden*. https://www.berlin.de/sen/bjf/coronavirus/aktuelles/schrittweiseschuloeffnung/lernen_zu_hause_bro_en.pdf adresinden elde edildi.
- Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie (2021b). *Über 30 000 tablets für schülerinnen und schüler verteilt*. <https://www.berlin.de/sen/bjf/service/presse/pressearchiv-2021/pressemitteilung.1035542.php> adresinden elde edildi.
- The National Archives (2020). *Get funding and support to set up a digital education*. <https://get-help-with-tech.education.gov.uk/digitalplatforms> adresinden elde edildi.
- Unesco (2020). *Global monitoring of school closures*. <https://en.unesco.org/COVID19/educationresponse> adresinden elde edildi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

The New Coronavirus Disease (Covid-19) was announced to the world when China notified the World Health Organization on December 31, 2019, that a mysterious respiratory disease of unknown origin had appeared in the city of Wuhan, Hubei province. In this process, one of the most preferred strategies worldwide was closing all schools at the country level. Although everybody knows that children and young people are the least affected group by Covid-19, the decision to close all schools has been implemented in many countries around the world due to the risk of transmitting the virus to family members, especially elderly people, if they are carriers. This process has brought about mandatory changes in our lives that we call new norms. Distance education is also one of these concepts. Distance education was a preferred method in academic education before the epidemic, has been applied at all school during the epidemic.

The research studied planning and management approaches of developed countries regarding distance education in the Covid-19 epidemic. It is aimed to identify the measures that need to be taken and the measures that need to be implemented to ensure the sustainability of education and educational life in our country and around the world in the event of a similar pandemic or crisis. To achieve this general goal, the answers to the following sub-problems have been sought:

- What are the studies conducted on the effects of the Covid-19 Pandemic on the 2019/2020 academic year of the countries subject to the study and the interventions carried out?
- What are the scenarios to be applied in case of infection in the country schools subject to the study?
- What educational models are (face-to-face/hybrid /remote) applied by the countries subject to the study in the 2020/2021 academic year?
- What are the support and grant programs of the study subject countries for providing equipment support for use in distance education?
- Is there a difference between the digital applications and platforms used by the countries subject to the study in distance education?
- How are the distance learning or coeducational timetables/course periods applied in the study subject countries planned?

When determining the sample group of the study, it was decided to select Germany, Belgium, France, the United Kingdom, and Canada countries from the countries that meet the developed country criteria according to the Human Development Index. The fact that countries have similar economic criteria for choosing, education, and living standards are parallel has had an impact.

The data used to achieve the objectives determined in the study were obtained by the source scanning method. In the process of collecting the data, the relevant legislation, circulars, and guidelines of the countries constituting the research sample were examined. These resources have been accessed from the web pages of the official institutions of the countries/regions. The information was compiled from the website of the Berlin Ministry of Education Youth and Family for Germany, the Wallonie - Brussels Federation Education Portal website for Belgium, the French government's Ministry of Education Youth and Sports website, the UK government's ministry of education website for the UK, the Ontario Ministry of Education website for Canada is presented.

The unexpected deceleration in education has caught countries unprepared for this break. For this reason, the targets of the 2019-2020 academic year have been disrupted in terms of education. Differences have arisen between regions and schools on how to provide distance education to students who are forced to stay at home. During this rapid closure process, schools have taken the path of using existing systems for communication and interaction with students.

During the research process, it was seen that the countries' pre-prepared plans and technological infrastructure to provide this distance education were not sufficient to manage this kind of crisis. In this process, rapid structuring was carried out, digital platforms were implemented, and technical infrastructure supports were provided. Necessary measures have been taken to ensure that students who cannot benefit from distance education can continue their face-to-face education. In the epidemic process, face-to-face, distance, and coeducational methods were applied based on countries and schools. There will inevitably be learning losses for students in this difficult-to-manage process. The inequalities of opportunity caused by the lack of digital equipment are present in all countries. It is also undeniable fact that during homeschooling, small classes need to be supported by their parents, and it, in turn, is limited by the abilities of the parents.

Guided by the results obtained in the research, recommendations for measures that should be taken and implemented to ensure the sustainability of education and training in a similar crisis are presented below.

- Countries should have Contingency Implementation plans in Education that include strategies that they will implement in education in different crises. Management teams should be established to prepare these plans and, if necessary, manage their implementation.
- The infrastructure and existing tools providing distance education should be defined, requirements should be determined, and updated
- Continuity plans of schools should be ready and revised within given periods to manage the process during crisis.
- Governments should ensure the accessibility of technological infrastructure.
- Effective online platforms should be implemented.
- To increase the ability of teachers to use digital tools, it is recommended to conduct up-to-date in-service training.
- Remote assessment systems should be developed for students at all levels.
- Students should be provided with individual learning skills.